

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Розробник: Краснікова О.М., доцент, кандидат економічних наук, доцент

Полтава
2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Фінансові аспекти діяльності аграрних підприємств
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> КРАСНІКОВА Оксана, кандидат економічних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 12 <i>e-mail :</i> oksana.krasnikova@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування ОПП Фінанси, банківська справа та страхування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з банківської системи, страхування, фінанси, фінанси підприємств, фінансовий ринок, фінансовий аналіз, фінансова діяльність суб'єктів підприємництва.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення особливостей фінансових аспектів діяльності підприємств в аграрній сфері.

Основні завдання навчальної дисципліни: опанування студентами теоретичних знань з основ фінансово-господарської діяльності підприємств аграрної сфери, джерел фінансування аграрних підприємств, їх взаємовідносин з банківськими установами, особливостей страхування, інвестиційної діяльності, оподаткування підприємств агропромислового комплексу, а також набуття практичних навичок у діагностиці процесів та явищ, що відбуваються у сфері фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери.

Компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Компетентності:

загальні:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- фахові:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

СК13. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансового, облікового, математичного та статистичного забезпечення діагностики розвитку підприємств аграрної сфери та інших галузей економіки.

Програмні результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР25. Оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери.

Програма та структура навчальної дисципліни

Тема 1. Основи фінансово-господарської діяльності підприємств аграрної сфери

Тема 2. Формування власного капіталу аграрних підприємств

Тема 3. Джерела фінансування аграрних підприємств

Тема 4. Взаємовідносини сільськогосподарських підприємств з банківськими установами

Тема 5. Особливості інвестиційної діяльності аграрних підприємств

Тема 6. Особливості страхування аграрних підприємств

Тема 7. Особливості оподаткування підприємств агропромислового виробництва

Тема 8. Державна підтримка агропромислового сектору економіки

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 072ФБСС_бд_2021стн			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Основи фінансово-господарської діяльності підприємств аграрної сфери	14	2	2	10
Тема 2. Формування власного капіталу аграрних підприємств	14	2	2	10

Тема 3. Джерела фінансування аграрних підприємств	14	2	2	10
Тема 4. Взаємовідносини сільськогосподарських підприємств з банківськими установами	16	2	4	10
Тема 5. Особливості інвестиційної діяльності аграрних підприємств	14	2	2	10
Тема 6. Особливості страхування аграрних підприємств	18	4	4	10
Тема 7. Особливості оподаткування підприємств агропромислового виробництва	16	4	2	10
Тема 8. Державна підтримка агропромислового сектору економіки	14	2	2	10
Усього годин	120	20	20	80

Форми контролю результатів навчання 072 ФБССбд2021стн

Програмні результати навчання	Форми контролю						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Завдання самостійної роботи (реферат)	Завдання самостійної роботи (практичні завдання)	Тези	
ПР04	2		4	2		2	10
ПР05		10			8	2	20
ПР09		10			10		20
ПР14		5	10		2	3	20
ПР17	6		2	2			10
ПР25		7			4	9	20
Разом	8	32	16	4	24	16	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни 072 ФБССбд2021стн

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти							Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних	Розв'язування тестів	Завдання самостійної роботи (реферат)	Завдання самостійної роботи (практичні завдання)	Тези		
Тема 1. Основи фінансово-господарської діяльності підприємств аграрної сфери	1	4	2		3		10	
Тема 2. Формування власного капіталу аграрних підприємств	1	4	2		3		10	
Тема 3. Джерела фінансування аграрних підприємств	1	4	2		3		10	
Тема 4. Взаємовідносини сільськогосподарських підприємств з банківськими установами	1	4	2		3		10	
Тема 5. Особливості інвестиційної діяльності аграрних підприємств	1	4	2		3		10	
Тема 6. Особливості	1	4	2		3		10	

страхування аграрних підприємств							
Тема 7. Особливості оподаткування підприємств агропромислового виробництва	1	4	2	4	3	16	10
Тема 8. Державна підтримка агропромислового сектору економіки	1	4	2		3		30
Разом	8	32	16		4		24

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Списування під час контрольних робіт заборонені (у т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти 072 ФБССбд2021стн

Форми контролю знань успішності ЗВО	Шкала та критерії оцінювання результатів навчання
Опитування	Діапазон 0-1 бали за кожне питання: - 1 бал - здобувач вищої освіти надав відповідь, що свідчить про: високий рівень знань механізму функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів

	<p>домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування; вмінь визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;</p> <p>- 0,5 бал - здобувач вищої освіти надав часткову відповідь, що свідчить про: базовий рівень вмінь використовувати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;</p> <p>- 0 балів – студент не надав відповіді на теоретичне питання, що свідчить про відсутність вмінь використовувати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;</p>
Розв'язування тестів	<p>Діапазон 0-2 балів</p> <p>- 2 бали (100-80%)- правильне виконання тестових завдань, що демонструє знання механізму функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування; вмінь абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;</p> <p>- 1 бали (79-30%)– в цілому правильне виконання тестових завдань, однак з незначними помилками, неточностями у розв'язанні що демонструє знання механізму функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;</p> <p>- 0 балів (менше 29%)- студент не виконав правильно завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання</p>
Виконання вправ на практичних заняттях	<p>діапазон 0-4 бали:</p> <p>- 4 бали - правильне виконання, що демонструє вміння використовувати методичний інструментарій діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування); формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію; вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери</p> <p>- 3 бали – в цілому правильне виконання, однак з незначними помилками, неточностями у розв'язанні що демонструє вміння використовувати методичний інструментарій діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування); формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію; оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери;</p> <p>- 2 бали - в цілому правильне виконання з допущеними помилками, що демонструє вміння використовувати методичний інструментарій діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування); формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію; оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери;</p> <p>- 1 бал - розв'язання із значними помилками, що демонструє вміння використовувати методичний інструментарій діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування); формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;</p> <p>- 0 балів - студент не виконав правильно завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання</p>

Виконання завдань самостійної роботи	<p>(реферат - діапазон 0-4 бали – виконується один реферат):</p> <p>- 4 бали - правильне виконання, що демонструє вміння використовувати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування; визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>- 3-2 бали - в цілому правильне виконання з допущеними помилками, що демонструє вміння використовувати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування; визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>- 1-0 балів - студент не виконав правильно завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання</p> <p>(практичні завдання - діапазон 0-3 бали):</p> <p>3 бали - правильне виконання, що демонструє вміння використовувати методичний інструментарій діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування); формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію; абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів; оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери.</p> <p>- 2 бали – в цілому правильне виконання, однак з незначними помилками, неточностями у розв'язанні що демонструє вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>- 1 бал - розв'язання із значними помилками, що демонструє вміння володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);</p> <p>- 0 балів - студент не виконав правильно завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання</p>
Виконання тез	<p>(За підготовку тез: діапазон 0-16 балів):</p> <p>16 балів – підготовка тез, що демонструє вміння використовувати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування; володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування), абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.;</p> <p>- 0 балів – в разі відсутності тез, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання</p>

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Горох О.В., Скоромна О. Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2020. 226 с.
2. Про державну підтримку сільського господарства в Україні: Закон України від 01.01.2017, підстава 1791-19 (із змінами і доповненнями)
2. Коваленко М. В., Поліщук М. М., Горячун О. В. Сучасні джерела фінансування сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*, вип. 17, 2018. С. 240-250.
3. Кручиненко, В. А. Управління фінансовими ресурсами підприємств аграрного сектора. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, (2), 2021. С. 61-69.

4. Радченко О.Д. Фінансовий потенціал сталого розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2019. № 1 С. 27

5. Щербань О. Г. Фінансовий результат діяльності аграрного підприємства та шляхи його забезпечення [Електронний ресурс]. Проблеми та перспективи розвитку національної економіки в умовах глобалізації : збірник наукових праць / ред. кол. : Л. В. Козак, Т. І. Галецька [та ін.]. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. С. 167-170

6. Яцух О.О. Домінанти фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і практика. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Таврійський державний агротехнологічний університет. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2019.

7. Яцух О. О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. 467 с.

Допоміжні

1. Бабіч І.І., Патарідзе-Вишинська М.В. Загрози фінансовій безпеці аграрних підприємств України в умовах євроінтеграції. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси», вип. 16(61), 2019. С. 5-18.

2. Біляк Ю. В. Особливості фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства в загальній системі АПК. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 24–29.

3. Виклюк М. Фінансовий потенціал агропромислових підприємств у контексті реалізації державної фінансової політики. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 44(2). С. 64-70.

4. Грицаєнко Г. І., М. І. Грицаєнко. Екологічні інвестиції як пріоритетний напрямок розвитку аграрної сфери економіки. *Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2021. Вип. 11, Т. 1.С.12-21

5. Держпідтримка аграріїв 2020. Кредити, тваринництво, фермерство, техніка, садівництво. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/694-derjpidtrimka-agrariyiv-2020-kredititvarinnitstvo-fermerstvo-tehnika-sadivnitstvo>

6. Дудка О.І. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектору України: дис. кандидата наук (доктора філософії) з державного управління : 25.00.02 – механізми державного управління. К., 2017. 174 с

7. Жмурко І. В. Особливості страхування в аграрному секторі. *Гроші, фінанси і кредит*, вип. 21, 2018. С. 267-270.

8. Козяр Н.О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54-60

9. Кубай О.Г., Денєга Ю.В. Диверсифікація діяльності як фактор збалансованого розвитку аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 85-92.

10. Кубай О. Г., Заставнюк О. А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 4. С. 68–78

11. Левандівський О. Т. Інвестиції сільськогосподарських підприємств. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Економіка. Івано-Франківськ. 2019. Випуск 14. С. 92 – 95.

12. Мельник О.І., Молчанова Т.В., Вrabіє Н.В. Особливості розробки антикризових програм діяльності сільськогосподарських підприємств. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук "Modern Economics"*. 2018. № 12. С. 146-151

13. Муляр Т.С. Імплементация методик та моделей діагностики кризового стану в практику аграрних підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 41-45.

14. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань: монографія. Київ: ДП “Вид. Дім “Персонал”, 2018. 344с.

15. Приб К.А. Практика антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 51-59.
16. Свиноус Н. І. Роль і місце інвестицій у відтворювальному процесі сільськогосподарських підприємств Агросвіт. 2020. № 13-14. С. 96-103.
17. Смик Р. Ю. Інвестиції у аграрному секторі економіки України. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 127-130.
18. Трусова Н. В. Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання аграрної галузі. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2017. 245 с.
19. Шинькович А.В. Сутнісні характеристики антикризового управління агроформувань. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7. С. 66-73.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html>
3. Сільське господарство України: статистичний збірник. 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/09/zb_sg_20.pdf
4. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Електронний ресурс. URL: <https://forinsurer.com>
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики. Електронний ресурс. URL: <https://minagro.gov.ua/>